

[Udenrigsministeren]

faktiske eller retlige forhold, der er af en sådan karakter, at det forrykker billedet. Nærværende redegørelse er udarbejdet for at undgå, at spørgsmålet giver anledning til kronisk usikkerhed i den danske debat.

Det har siden slutningen af 70'erne været kendt, at der fra amerikansk side skønnedes at være et udtalt behov for modernisering af Thule-radaren, der har været i funktion siden 1960. Den gamle varslingsradar var en mekanisk styret radar af såkaldt »fixed phase«-type, der – for at udtrykke det enkelt – kun kunne afsøge ét begrænset felt ad gangen. Thule-radaranlægget er som nævnt blevet moderniseret med såkaldt »phased array«-teknik, og i modsætning til den oprindelige radar er den moderniserede radar elektronisk styret, hvilket giver mulighed for at afsøge et bredt felt praktisk talt på én gang. Der skal ikke i dette notat gives en detaljeret redegørelse for de tekniske forbedringer, der er opnået, men det kan i princippet illustreres med forskellen mellem en mekanisk regnemaskine og en elektronisk regnemaskine. Hvad den avancerede mekaniske regnemaskine, som vi kendte den indtil begyndelsen af 70'erne, kunne bruge halve minutter til at kalkulere, klarer den moderne elektroniske regnemaskine på brøkdele af et sekund.

Den moderniserede radar giver mulighed for mere pålidelige og mere nøjagtige målinger. Men moderniseringen ændrer ikke ved radarens rent defensive varslingsrolle, og den moderniserede radar har ikke nogen offensiv kapacitet. Den kan det samme som den tidligere radar, men blot bedre og hurtigere, ligesom det også er tilfældet med en elektronisk regnemaskine i forhold til en mekanisk regnemaskine.

Det moderniserede varslingsanlæg åbner således mulighed for en mere nøjagtig angivelse af et eventuelt angrebs omfang, altså antallet af angribende missiler samt det eller de sandsynlige mål for angrebet. Endvidere skulle risikoen for fejlvarsling, det, der kaldes »falsk alarm«, være væsentligt reduceret med det nye anlæg, fordi det kan »holde flere normale rumobjekter i hovedet ad gangen«. Som bekendt er det almindeligt og bredt accepteret, at en god og præcis varsling må anses for stabilitetsfremmende – ikke mindst i eventuelle krisesituationer.

Det grundlæggende spørgsmål er som nævnt, om moderniseringen af Thule-radar-

anlægget er i overensstemmelse med ABM-traktaten af 1972. Når man vil besvare dette spørgsmål, er det imidlertid vigtigt at gøre sig klart, hvilken type traktat der her er tale om. ABM-traktaten er ikke – som så mange andre – en teknisk aftale, hvor der er fuld klarhed over de juridiske implikationer, og hvor parterne er i stand til at løse eventuel fortolkningsstvivl på et rent juridisk grundlag. Der er tværtimod tale om en traktat, der vedrører helt centrale sikkerhedspolitiske interesser og problemstillinger for parterne, og som derfor kun kan bedømmes under fornødent hensyn til denne politiske ramme. Det er ikke mindst af denne grund, at regeringen ved flere lejligheder har understreget, at spørgsmålet om ABM-traktatens rette fortolkning er et spørgsmål, der må løses af parterne selv, altså USA og Sovjetunionen, og ikke af tredjelande. Denne almindelige grundsætning inden for folkeretten må få særlig vægt, når man tænker på traktatens politiske baggrund. Endvidere må det erindres, at de emner, den omhandler, ifølge sagens natur er så højt klassificerede, at kun parterne selv vil kunne sidde med den tilstrækkelige viden om baggrunden for den ene eller den anden formulering eller bestemmelse. Man skal derfor også lægge mærke til, at der eksisterer et særligt organ nedsat af parterne til behandling netop af tvivlsspørgsmål vedrørende traktatens overholdelse, nemlig den såkaldte »Standing Consultative Commission«. At dette organ ikke altid så smertefrit, som man kunne ønske det, har kunnet løse tvivlsspørgsmålene, betyder ikke, at tredjelande har bedre mulighed derfor.

Det netop anførte skal ikke forstås således, at andre lande end USA og Sovjetunionen er afskåret fra at danne sig en rimelig opfattelse af fortolkningsspørgsmål i forbindelse med ABM-traktaten. Regeringen har på ingen måde sat sin holdning til sådanne fortolkningsspørgsmål i pant hos parterne. Men ved udformningen af denne holdning er man på den anden side af førnævnte årsager i særlig grad afhængig af oplysninger fra parterne og i vort tilfælde vel naturligt først og fremmest fra vor allierede USA, med hvem Danmark netop samarbejder om forsvarsområderne i Grønland.

Eftersom ABM-traktaten har denne specielle sikkerhedspolitiske baggrund, må man også gøre sig klart, at det er meget lidt sand-